

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám
Tel.: József 67 — Megjelenik minden pénteken
SZERKESZTŐSÉG WIENBEN:
VII., Schottenfeldgasse 81 — Telefon: 37-3-67

SZERKESZTI
RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magyarországon: Ausztriában:
Félévre . . 150 K Félévre . . 250 K
Egész évre 300 „ Egész évre 500 „
Egy szám ára Ausztriában 10 korona

AVEKA ALÓL

HAZAÉRKEZETT pihenéséből a pénzügyminiszter és nem merjük azt mondani, hogy édes volt ez a pihenés, sem pedig azt, hogy kellemes volt ez a viszontlátás. Amióta pedig idehaza van, sajnos, a korona ugyan tovább esik a zürichi börzén és fájdalom, nem igazolta be, hogy a gazda szeme hízalja a jószágot. Pihenése alatt azonban megtanult valamit, amit azelőtt nem tudott: megtanult hallgatni. Nem tehetünk róla, de megint ellenkező véleményen kell lennünk a csüggedésben szinte emberi rokonszenvet keltő pénzügyminiszterrel. Eddig ugyanis mindig attól óvtuk, hogy neves orgánumát felesleges oktalannul fárasztani, hogy Amerika számára is kell valamit tartogatni a hangjából, humorából, ötleteiből. Most viszont azt szeretnénk, ha megszólalna. Mondana valamit, ami csüggedésünket enyhítené, ami sötét látásunkat megélelkené. Most az ország érdekében kellene beszélnie, tennie, cselekednie. Valamit, akármit, de valami más, mint amit eddig mondott és eddig cselekedett, mert ebben azok is megcsalhatkoztak, akik a szóadatban megkabultan hittek benne. Most, most kellene valamit mondani, ha mást nem, legalább a *hattyudalát*, egy szép beszédet, amelyben az ország figyelmébe ajánlja kiváló utódját.

*

KIVITELI ENGEDÉLYEK... Futura... Szesztermelő... meg a többiek. Nem kedvünkre való ez a szörnyű kavargás, amely politikát, közéletet, gazdaságot, mindent kiforgat a mindennapi, immár megindult munkájából. Igenis tisztogatni kell, igenis mindenkinek bünhődnie kell, aki szennyes üzlettel foglalkozott, de a politika szeneciójának tribünjét el kellene kerülni, mert a szegény sorvadó magyar koronának a botrányokra semmi szüksége nincs. Máshol is, más országokban is vannak gazemberek, akiket a közvélemény megvet, a törvény pedig a börtönbe rug, de nem állítja ki botrányhósnak. Az a hatalmas tisztulási folyamat, amelyben meglehetősen előrehaladtunk, mégis eljutott végre a panamistákhoz is, akik eddig vidáman lubickoltak a közélet egyéb zavarai által felkavart vízben. Most azután rájuk is rákerült a sor és valószínű, hogy épen azért olyan nagy a láрма, olyan nagy a feltűnés, mert nagy bajainkban, nagy tisztogató lázunkban megfedekeztek azokról, akik alattomban az ország zsebében turkáltak. Boldogan látjuk, hogy a kormány erős akaratú, kemény elszántsággal állott neki a seprésnek. Épen itt volt az ideje, mert a tisztességtelen elemek garázdálkodása miatt a tisztességeseknek ment el a gusztusa attól, hogy dolgozzanak, de még attól is, hogy pénz kerüljön ki. Most azonban fel a kezekkel! Meg kell nézni, kinek ragadt valami, a legcsekélyebb is, az ujjához. Mert ez a kis Magyarország többet tud tiszta kézzel kiharcolni, mint fegyverrel.

*

KEDVES EZREDES UR, mi is érzékeny bucsut veszünk Öntől, mert mi voltunk azok, akik már akkor megragadtuk az alkalmat egy-némely igazságot megmondani, amikor Ön még rendkívül jól érezte magát közöttünk. Akkor még Ön úgy járt itt, mintha a magyar gazdasági élet az Ön leleményességéből és az Ön fontjaiból táplálkoznék. Ez a furesa pesti nem pedig úgy ünnepelte Önt, mintha azt a mankót látta volna Önben, amelynek segítségével talpraállhat Magyarország. Milyen klasszikus jelenség volt az

Ön százfelé nyuló csápja, Ön mindenhol ott volt, mindenhol keresett, alapított, alkotott, teremtet. Kiderült azonban most, hogy angolosan távozott, hogy Ön is csak jelentéktelen üstökös volt. Elindult Londonból, hogy néhány színes kavicsal megvásárolja ezt az országot és a pillanatnyi sikerek úgy mutatkoztak, hogy ez sikerül is Önnek. Furesa ország ez, amelynek az idegen jobban tetszik, mint a maga fajtája és amely előtt rögtön közgazdasági tényezővé lesz az, aki prémobundát és palotát vásárol valamelyik színházi patkánytól. Ön ezt ideig-óráig pompásan ki is tudta használni, de a beomló boltzat kövei elől sürgősen elugrott. A színes kavicsok, a kis nők varázsa azonban hamarosan megtört és mi érzékenyen bucsuzunk: Isten Önrel, hazánk nemeslelkű barátja, Isten Önrel Sead ezredes!

*

A MOZI MELLÉ állami subvenció, vagy kölcsön, vagy — nem tudom én — milyen

mankó, erre is mindenestre szükség van, mert másként nem lehet a moziat vinni. Igen komoly információk szólnak arról, hogy a *Nemzeti Hitelintézet* csekély ötven millió koronát lát az államtól és ezzel a pénzzel akarja támogatni az új mozikat. Emberekkel vették el ezeket a mozikat, akik egész életük munkáját áldozták oda, hogy fölviragoztassák jövedelmezővé tegyék intézeteiket. Elvették tőlük: arról már megmondottuk a véleményünkben. Az sem titok, hogy józan észrel nem lehet eléggé elítélni azt az állami pénzkezelést, amely tapasztalatlan emberek rizikós üzleti vállalkozásaira ötven milliós kölcsönöket ad a kurzus kedvence bankja helyett. De mi a legnagyobb bűnnek tartjuk azt, hogy új ötven milliót kell beledobni ezekbe a vállalkozásokba, míg ha a régi tulajdonosok kezében marad a mozi, akkor egy fillére sem lett volna szükség. Leromboltak ötven millió értékű nemzeti vagyont és most újabb ötven millió nemzeti vagyont kell feláldozni. Kissé sok egy rendeletért.

A kenyér ára ötszörösre emelkedett

A drágasági ankét eredményei, tervei és szónoklatai — A kormány a fogyasztási szövetkezetekkel árusított olcsó húst — Tarifamérséklés egyes árucikkeknél

Mi történt a drágasági ankéten? Erre a kérdésre a napilapok nem adták meg a kellő feleletet és komoly eredményeképpen nem látunk egyebet, mint hogy a *Közéletmezesi Tanács* megalakulására megtörténtek a előkészületek. Eredménynek ez nem sok és az olvasóra bizzuk az ítéletet a drágasági ankétról, mi csak ridegen elmondjuk, hogy ki mit mondott, ki milyen álláspont mellé szegezte le magát? Meglehetősen autentikus információk alapján történhetik meg ez az ítékezés és így, ha valakire nézve nem lenne kedvező az eredmény, az magára vessen, mert mi csak reprodukáljuk a történeteket.

A drágaság főoka:
valutánk leromlása

Az értekezleten az eszmeeserét gróf Bethlen István miniszterelnök nyitotta meg és kifejtette, hogy az egyre növekvő drágaság ellen erőlyesen küzdeni kell, mert különösen a fixfizetéses alkalmazottak és a városi munkások nagyon nehéz tél elé néznek. Ennek a *jelenlegi drágaságnak főoka valutánk leromlása, aminek ellensúlyozása a kormány feladata*, míg ellenben az értekezletnek azzal kell foglalkoznia, vajjon a forgalom szabályozása, a spekuláció korlátozása, a fogyasztók szervezése stb. miként javíthatnának a mutatkozó bajokon *az állam újabb megterhelése nélkül*, amit pénzügyi helyzetünk nem enged meg.

A főváros kívánságai

A székesfőváros álláspontját dr. Sipőcz Jenő polgármester, Vajna Ede és Berczel Jenő tanácsnokok fejtették ki, akik a drágaság főokát *kötött forgalomról való tulságosan gyors átmenetben*, az ellátatlanok, vagyis hatósági ellátásban részesülők létszámának nagymérvű csökkentésében és *elsőrendű szükségleti cikkek kivitelének tulságosan bőkezű engedélyezésében* látták. Kifejtették, hogy míg a kötött tisztviselői javadalmak és munkabérek a békebelieknek legföljebb 10-20-szorosára emelkedtek, addig a legfontosabb életszükségleti cikkek árában a békebeli árakhoz viszonyítva 60, 70, 90, illetve 110-szeres emelkedés mutatkozik, így főként a lisztnél, kenyérszél, cukornál, zsirnál, burgonyánál, tejszél, zöldség- és főzelék-féléknél, valamint

a ruházati cikkeknel és cipőárunknál. Ezek a melyen sujtott néprétegek a folytonos drágulást további igényesökkel nem tudják továbbéltetni. Az általános drágulás fokmérője a kenyér árának pár hónapon belül az ötszörösére való emelkedése, amit a zsirnak két hónap alatt 80%-os áremelkedése, továbbá a zöldség- és főzelékfélék nagymérvű drágulása kísér. A főváros javaslatát a következőkben foglalhatók össze: elsőrendű szükségleti cikkek kivitele, míg a belföldi piac nincs bőségesen ellátva, megszüntetendő; a lisztrel való hatósági ellátás szélesebb rétegekre terjesztendő ki; ötvenezer darab sertést kellene állami számlára hízalni; a cukor kg-onként 39.50 koronás fogyasztási illeteke, amely a legmagasabb az egész világon, mérséklendő és a belföldi új cukor piacra kerüléséig, átmenetileg cseh cukor behozatalát kellene engedélyezni; a közfogyasztásra tejet szállító gazdaságok olcsó korpával segítettők, viszont a Budapestre való tejszállítás kötelezettsége október 1-én túl is fenntartandó; takarmányneműek és burgonya kivitele egyáltalában ne engedélyeztessék; a nagytétényi kiviteli sertésvásár megszüntetendő; a zöldség- és főzelékfélék, valamint tojás és baromfi kivitele korlátozandó és bizonyos résznek a főváros közfogyasztása számára való átengedéséhez kötetendő. Végül *Közéletmezesi Tanács* felállítását követelték a kiviteli engedélyekre is kiterjedő hatáskörrel s a fogyasztók képviselőinek bevonásával.

Hiányzanak a szabad-forgalom előfeltételei

Farkas István, a szociáldemokrata párt megbízottja, a közellátást pénzügyi áldozatokkal is megoldandónak mondta, mert a szabad kivitel mellett a drágaság főokát a magas fogyasztási adókban, vasuti tarifában és vámokban látja. Az ipari munkabérek nem állván arányban az életszükségleti cikkek árával, a munkabérmozgalmak teljes szabadságát követelte s végül az *Általános*

Foqasztási Szövetkezet autonómiájának helyreállítását sürgette.

Kelety Dénes, államtitkár, mint a Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének elnöke szólalt fel ezután és kifejtette, hogy a szabad belföldi forgalom helyreállítása mintegy 100 százalékkal nagyobb áremelkedést idézett elő, mint aminőre tavasszal számítani lehetett s ez az államra nézve érzékenyen megrágitotta a köztisztviselők természetben való ellátását. Szerinte Csonka-Magyarországon, amelyet köröskörül gazdasági tilalomfák vesznek körül, nem érvényesülhet a szabad kereslet és kínálat s így hiányzanak a szabadforgalom előfeltételei. Éppen ezért meg kell szüntetni minden elsőrendű szükségleti cikk kivitelét és elsősorban a kötött javadalmazásnak kielégítő ellátásáról kell — az előirt adagok valóságos és gyors kiszolgáltatásával — gondoskodni. Különbözik megakad a közgazgatás, a rendfenntartás, a vasuti és postaforgalom s ennek nyomán megakad a termelés is. A vasuti forgalom helyzetének, a rendelkezésre álló mozdony- és kocsilétszámának ismertetése után gróf Bethlen István kijelentette, hogy a belföldi szabadforgalom helyreállításának helytelenségéről senki sem gúnyozta őt meg, a kiviteli forgalom pedig túlnyomó részben amúgyis korlátozva van.

A kényszerrendszabályok megcsökkentették a termelést

Nagyatádi Szabó István földmivelségi miniszter utalt arra, hogy hét évi kényszerrendszabály után nincs az a hatalom, amely a termelőtől többé erőszakkal elvihetné termékeit. A kényszerrendszabályokkal annyival inkább szakítani kell, mert ezek már eddig is lényegesen csökkentették a termelést. A drágaság világjelenség, amelynek nem a szabadforgalom az oka. A különben is korlátozott kivitelre főként állampénzügyi szempontból, részben pedig azért van szükség, hogy egyes termények esetében, így kivált értékes állatállományunkat a fölösleges kibocsátásával megóvjuk a végzetes árzuhanástól. Lickl Károly gazdasági főfelügyelő még azzal egészítette ki miniszterének fejtegetéseit, hogy az ellátatlanok száma mindössze 25%-kal csökkent, hogy a nagytétényi sertésvásár fokozni fogja a sertésfelhozatalt és csökkenti a hizlalási kockázatot, végül, hogy a takarmányhiány folytán a husarak előreláthatólag csökkenni fognak, amde a hus fogyasztói ára most sem áll arányban az erősen lecsökkent élőállatárakkal amin a kormány úgy kíván segíteni, hogy a foqasztási szövetkezeteket fogja megbizni olcsó hus árusításával.

Szilassy Zoltán szerint a fogyasztók szervezetlenül állnak a kereskedelem szerveztségével szemben, ezért támogatni kell a foqasztási szövetkezeteket. Fontos volna a vasuti szállítás gyorsabbá és olcsóbbá tétele, a vásárdíjak, kövezetvám stb. mérséklése, de gyökeres orvoslást csak abban lát, ha munkaaltsalmak nyújtásával a foqasztók széles rétegeinek vásárlóképessége emelkedik.

Haller István szerint az állam segítsége nélkül sem a főváros, sem a szövetkezetek nem vehetik fel a harcot eredményesen a drágasággal; sürgősnek tartja az áruuzsora és az árufelhalmozás könyörtelen üldözését és megtorlását.

Meskó Pál a túltengő spekuláció (?) és a felesleges közvetítők raja (?) ellen sürgetett erélyes intézkedéseket.

A kereskedelmi miniszter ígéretei

Hegyesalmu Lajos kereskedelemügyi miniszter kijelentette, hogy napi vasuti teherkocsihiányunk 6700 lévén, a megnövekedett forgalom akadálytalan lebonyolítása egyelőre a Máv. minden erőfeszítése és teljesítményének bámulatos haladása mellett sem lehetséges. Ha szükséges lesz, egyes árucik-

keknél tarifamérséklésre is hajlandó és a változott helyzetnek megfelelően mérsékelni szándékozik egyes nélkülözhetetlen behozatali cikkekre nézve a magas vámfelpénzt. Megígérte a behozatali és kiviteli szabad listák módosítását is. A közmunkák a vasutnál, postánál stb. teljes erővel megindultak, a kislakások építése is megkezdődött körülbelül 500 millió korona állami és községi hozzájárulással.

Nagyatádi Szabó István földmivelségi miniszter megígérte a közfogyasztásra tejet szállító tehenészetek korpával való segítését és a fővárostól kért javaslatot a gyümölcs-

főzelék- és zöldségfélék kivitelének esetleges korlátozása iránt. Végül kilátásba helyezte a kondenzált tej behozatali vámjának mérséklését, valamint az élelmiszerkereskedelemben hemzseggő fölösleges közvetítők megrendszabályozását

Végül Horváth István az OMKE nevében a behozatali és kiviteli szabad lista kibővítését sürgette és kifejtette, hogy a voltaképpen nem is létező szabadforgalmat nem lehet a drágaságért okolni. Cseh cukor és amerikai zsir behozatalát sürgette, viszont a tojást és a tavalyi babot felemelt illeték mellett kibocsátandónak tartotta.

Deleanu román miniszter nyilatkozik az Ausztria és Románia között kötendő kereskedelmi egyezményről és Románia jelenlegi gazdasági helyzetéről

(A Pénzvilág bécsi tudósítójától.) A Pénzvilág bécsi munkatársának alkalma volt az osztrák fővárosban időző Deleanu román kereskedelmi miniszterrel beszélgetni. Az Ausztria és Románia között kötendő kereskedelmi egyezmény állására vonatkozó kérdésekre Deleanu miniszter a következőket válaszolta:

— Az a nagy érdeklődés, melyet Románia egy Ausztriával kötendő kereskedelmi megegyezés iránt tanusít, minden önzéstől ment. Romániát csak az a gondolat vezérli, hogy miután az Ausztria és Magyarország közötti viszony — mely e két országot szorosan egymáshoz kötötte, — megszűnt, Ausztriának és Romániának nincs oka ellenséges indulattal egymás ellen viseltetni, sőt csupán az a gondolat hatja át mindkét országot, hogy gazdasági szempontból egymásnak a legmesszebbmenő és legfontosabb szolgálatokat teljesítsék. Szó sincs róla, hogy Románia egy kedvező kereskedelmi megegyezés kötésének ellenértékül követelje Ausztriának a kisántántha való belépését, sőt minden politikai háttér nélkül ajánljuk fel Ausztriának ugyanolyan alapon épült kereskedelmi megegyezést, mint amilyent szövetségeseinkkel, Lengyelországgal és Csehszlovákiával kötöttünk.

— Ausztria és annak fővárosa Bécs, ma még sokkal jelentősebb érdekekkel bír reánk nézve, mint azelőtt, miután Romániának főforgalma ma a Dunán felfelé bonyolódik le. A Fekete-tenger, mint a

román kereskedelem kapuja, mindaddig, míg a cernavodai Dunahid újra fel nem épül, csupán petrolumnál jön tekintetbe, de fa- és gabonaműeknél nem jöhet számításba.

Románia jelenlegi gazdasági helyzetére vonatkozó kérdésekre a miniszter a következőképpen válaszolt:

— Az utóbbi időben a helyzet határozottan javult. Romániának mai kenyértermés-készlete meghaladja a hárommilliárd leit. A petrolumipar 25.000 vagon benzint és 33 ezer vagon világítópetroleumot szállíthatna azonnal. A faiparnak fekvő anyaga körülbelül 2 milliárd lei értékét képviseli és a napi termelés Bukovinában, Erdélyben és Ó-Romániában, a leszállított üzemek dacára is napi 300 vagon tesz ki. Sajnos, a szállítási lehetőség, a mozdonyhiány, tankhajók és tankkocsik hiánya miatt roppant meg van nehezítve. A gabonának állami kezelésbe vétele, a külföldi valuta megszerzése céljából, nézetem szerint teljesen hamis rendelkezés volt és Romániát, a különböző országokkal kötött kompenzációs megegyezések lebonyolításánál, csak nehezen áthidalható nehézségek elé állította. Mindezek dacára kijelenthetem azonban, hogy Románia minden kompenzációs egyezséget, minden körülmények között a legpontosabban fogja betartani.

Cseh nemzeti vállalatok bukása

Milyen a kormánytámogatás — Csehországban

A Pénzvilág néhány héttel ezelőtt már hirt adott a Cechoslovak Corporation Commercial of America összeomlásáról. Most egy másik, hasonló alapponlétrejött és hasonló rendeltetésű társaság bukása foglalkoztatja a cseh közvéleményt. „Kereskedelmi társaság a távol Kelettel” a címe ennek a vállalatnak, amely az utolsó üzletévi működéséről elkészített mérlegében 14 millió cseh korona veszteséget tüntet fel. A társaság 80 millió cseh korona beszerzési értéket reprezentáló áruraktára valószínűleg lényegesen hozzá fog járulni a veszteség növeléséhez. A pénzhitelezők közt többek között a cseh állam is szerepel 12 milliós követelésével.

Ezek a számok egymagukban véve keveset mondanak. Tudvalevő, hogy a háboru után mindennütt nyakra-főre alakultak ilyen behozatali és kiviteli társaságok, amelyek a konjunktúra megfordulásakor kezdtek eltűnedezni a gazdasági élet színteréről. E két társaság bukása azonban azért érdemel nagyobb figyelmet és azért tartja izgalomban Csehország egész közvéleményét, mert e két esetben nem normális üzleti vállalkozásoknak a rendes formák közt végbemenő csődjéről, hanem társaságokról van szó, amelyeket cseh nemzeti jelzők alatt a kormány legmesszebbmenő támogatásával, sőt egyenes kívánságára hoztak létre és működésük egész ideje alatt minden elképzelhető formában élvezték a kormány és a hatóságok jóindulatát, amely állami üzletek ellátásában, szub-

venciókban és monopóliumokban nyilvánult meg.

A Cechoslovak Corporation, amelyet alapítója után röviden Voska-banknak neveztek, mint most kiderült, fennállása utolsó idejében a Csehországban közkeletű jelszavakkal és a maga programjával homlokegyenest a német gyáripár támogatását akarta igénybevenni, hogy ideig-óráig fentarthassa még magát. Ez a kísérlet azonban nem sikerült a német gyárosok tartózkodása miatt, bár Voskáké váltig hangoztatták, hogy a cseh kormánynak a társaság iránt tanusított áldozatkészsége nem ismer határt.

Még a Voska-banknál is hivatalosabb színezettel lépett fel a másik társaság, amelynek a cseh nemzeti célok mellett bizonyos politikai rendeltetése is volt. Ennek a társaságnak egyik legelső ténykedése a Denikin-féle orosz ellenforradalmi kormány támogatása volt, amellyel széleskörű üzleti összeköttetésbe akart lépni. A cseh külügyminisztériumnak egy egész osztálya intézte a társaság ügyeit, úgy hogy senki sem lehetett tisztában azzal, hogy a cseh állam és az egyes kormányközegek milyen mértékben vannak érdekelve a vállalatnál. Így azokat a hajókat, amelyeken a szibériai cseh legionáriusokat és hadifoglyokat szállították haza, visszafelé uton a társaság céljaira használták fel. Ezek az üzletek azonban csaknem mind balul ütöttek ki, mert a keleti forgalmat hozzá nem értő legionárius-tisztek bonyolították le. A társaságot kivált argentinai üzleteiből kifolyólag érték érzékeny veszteségek, amelyekből a társaságért kezeséget vállalt cseh kormány is ki fogja venni a maga részét.

Az alacsony koronajegyzés animálóan hat a termelésre

Egyre emelkedik gyáripárunk produkciója — Nem alakulnak új kartellek — Dr. Knob Sándor, a GyOSz titkárának nyilatkozata

A magyar nagyipari termelés több fontos ágában, így legutóbb a szesztermelésben és a cukoriparban szindikátus jött létre. Ez arra enged következtetni, hogy a többi, jelenleg még kartellmentes iparágak is hasonló termelés- és árszabályozó alakulásokba fognak tömörülni. Kérdést intéztünk eziránt dr. Knob Sándorhoz, a GyOSz titkárához, aki a *Pénzvilág* számára a következő nyilatkozatot tette:

— Azt hiszem, hogy *pénzünk bomlásával a kartell-törökvések aktualitásukat veszítették*. A létrejött alakulások természetesen megmaradnak, de újak a közeljövőben aligha fognak keletkezni. Pár hónappal ezelőtt, a külföldi koronajegyzés emelkedésével valóságosan anarchikus állapotok támadtak: mindenki szabadulni igyekezett árujától, a gyöngébb kezek akár ráfizetés árán is és ezt a folyamatot, amely a gyáripárt létében fenyegette, lettek volna hivatva megakadályozni a kartellek az egyes iparágakban. Ma más helyzettel állunk szemben. A gépiparban, faiparban, vegyészeti és a szezonipari termelésben néhány hét óta *szembetűnő élénkítés mutatkozik*, a produkció egyre fokozódik, általában *javuló tendenciáról beszélhetünk minden vonalon*. Ez pedig nem alkalmas időpont kartellek alakítására.

Kérdést intéztünk aziránt, hogy ez a javulás milyen körülményeknek tudható be, mire ezt a választ kaptuk:

— A stabil valuta biztosítja a reális üzleti számításokat, míg a *csökkenő tendenciájú koronajegyzés animálóan hat a termelésre*. Ebből a szempontból előnyösnek tekinthető pénzünk árfolyamának csökkenése, míg más szempontból súlyos gazdasági hátrányokat rejt magában, amelyek azonban egyelőre még kevésbé érezhetők. A legutóbb jegyzett alacsony árfolyamok nemcsak a belföldi piac áralakulására hatottak élenként, hanem lehetővé tették az exportot is. Ezidőszert *gépeket, vegyészeti cikkeket és butort szállítanak ki főként a Balkánországok felé*. De az exportnak szélesebb keretek közt való kialakulását gátolja az a körülmény, hogy nem sikerült megnyitni a keleti hatá-

rokat. A magyar gyáripár kivált a Romániával és Jugoszláviával megkötendő gazdasági szerződéseknél érzi a hiányát, egyrészt, mert ezek az országok természetes fogyasztóterületeink, másrészt pedig azért, mert csak ettől a külforgalomtól várhatják gyáraink és munkásaink jelentős mértékben való foglalkoztatását. S ha ennek ellenére kiviteli forgalmunkban az utóbbi hónapok alatt némi élénkítés mutatkozik, az a valutáris helyzetten kívül a gazdasági világválság enyhülésének és a kormány júliusi rendeletének tudható be, amely az ipari produktumok kivitelének jelentékeny részét szabadabbá tette.

— Ami az *importhelyzetet* illeti, a korona romlása következtében *egyre emelkedő árakkal kell számolnunk*. A szükséges nyersanyagokat és készgyártmányokat gyárosaink napról-napra drágábban kénytelenek külföldről beszerezni. Ez egymaga is korlátozza a behozatalt. Ehhez járult még a júliusi kormányrendelet, amely a behozatali listát megszüktette. Számos iparág érzi ennek a rendeletnek előnyös hatását, mert a fogyasztók a hazai iparra vannak ráutalva.

A gyáripari munkásság köréből kiindult béremelési mozgalmakról a titkár ur így nyilatkozott:

— A mozgalmat a fa-, gép- és a vegyészeti iparban foglalkoztatott munkások kezdték el. E szakmák munkaadói teljesítették is munkásaik indokolt kívánságait. A béremelés mintegy 15—20%-ot tesz ki. A *többi szakmákban is megvan az elvi hajlandóság a munkások bérének hasonló arányban való emelésére*. Csak attól tartunk, hogy ezek a *béremelések megindítói lesznek egy újabb circulus vitiosusnak*, amelynek során mindenekelőtt a munkások megélhetéséhez szükséges cikkek fognak megrágnulni olyan mértékben, hogy ez hovatovább újabb béremelési mozgalmakat fog kiváltani. A megalakulás előtt álló Közélemezési Tanács lesz hivatva megtalálni ennek a körforgásnak remédiáját.

végösszeg tekintetében nagyobb különbözet nem áll fenn, úgy a városok elfogadhatják a helybeli ajánlattevők ajánlatait, még az esetben is, ha netalán ajánlataik esetleg más, de idegen helyen lakó pályázók ajánlatainál valamivel drágábbak. 10. A városok az építkezés tekintetében a lakásépítési bizottság által készített szabványos tervtől eltérhetnek, azonban minden város köteles az építkezésnél a jogérvényben levő építkezési szabályrendeletének intézkedéseit megtartani. 11. Az építendő lakások bérbeadása, valamint a bérösszeg megállapítása kizárólag a várost illeti.

A miniszterközi bizottság ezeket a súlyos feltételeket mégis elfogadta, kivéve az 5. pontot, amelynek értelmében a lakásépítési akcióhoz a kormány által a városok részére bocsátandó összeg *teljesen kamatmentes, vissza nem térítendő állami hozzájárulás* lenne. A bizottság ugyanis azt kívánta, hogy az állami hozzájárulás némi visszatérítéseül 25 éven át évi 2½%-ot fizessenek az állami hozzájárulás összege után, vagyis a hozzájárulás 62½%-át fizessék vissza. Ez a kívánság meghiusította a megegyezést, mert a városok ezt a kikötést teljesíthetetlennek mondták ki.

Neuilly után Hegedüs. Hegedüs Loránt hosszú ideig kedvence volt a sajtónak, a jobboldalnak csak úgy, mint a baloldalnak. Tömjéneztek, dédelgették és sok része van a sajtónak abban, hogy katasztrófális tévedésektől nem óvott meg bennünket. Ma azonban már más a sajtó hangja is a bukott pénzügyminiszterrel szemben és csak illusztrálni akarjuk a helyzetet, amikor a mai irányzat egyik legintranszigenzsebb orgánumból, a *Virradatból* bemutatunk néhány sort, amelyben Pázmándy Dénes jellemzi Hegedüs Lorántot. Ime a kedves sorok:

Nem emlékszem, hogy széles e világon lett volna valaha egy miniszter, aki annyira blamáta magát, mint Hegedüs Loránt. Mint *financ-diktátor* kezdte pályáját és mint *zenebohóc* fogja bevégezni, szimfonikus és más muzsikális mutatókkal. Igazán nevetni kellene rajta, ha nem volna olyan szörnyűségeken szomorú, hogy éppen Magyarországon kellett ezt a komédiát elszívenni — és pedig akkor, mikor ezer sebből vérzik ez a megsonkított állam. Hát mivel érdemeltünk mi ilyen borzasztó csapást?! *Neuilly után Hegedüs?!* Ezek után már igazán csak az hiányzik, hogy egy üstökös magva

rajtunk hulljon keresztül és itt elperzseljen mindent. (Vagy talán már ilyesmi is megtörtént velünk a nyáron?). Zürich ma 1.20-on zárult. Olyan közel áll ez a zérushoz, hogy már mérleget kell ma holnap elővonnunk, hogy a bankjegyeinket sulyra mérjük külföldön. *S Hegedüs Loránt még mindig pénzügyminiszter*. Hát csakugyan be akarja várni szegődségének határnapját, december 16-át? Az egekre ne tegye ezt. Kegyelmezzon meg nekünk! *Távozzék*. Ha hamar teszi ezt, részben megbocsátjuk balga szereplését. Elhisszük neki, hogy ő jóhiszeműen vállalkozott az ország megmentésére, csak *tulbecsülte az erejét*. Azt hitte, hogy ő zseni, nagy tehetség, hogy tud valamit, holott kisült, hogy amit akart, azt nem értette, amit meg értett volna, azt nem akarta. Szóval *egy zavaros elme, csupa fanátizma, minden realitás nélkül, Becsülöm vagy 25 milliárdra azt a kárt, amibe Hegedüs eddig Magyarországának került*. Elégedjek meg kérem ezzel a herostratosi munkával. Vegyen magának husz évi szabadságot. Amerikában már iszonyu kiváncsisággal várja valaki — *Bárnum*. Rógtön szerződtesse.

Nyilatkozat. A sajtóban vállalatunkkal kapcsolatban megjelent téves közlemények folytán kötelességünknek tartjuk a közvéleményt a következőkben tájékoztatni:

Összes ügyleteink a mindenkori politikai irányzattól teljesen függetlenek. Közhatóságokkal és számos magángazdasági szervvel megalakulásunk óta állunk üzleti összeköttetésben, úgy a bel- mint a külföld legszámottevőbb exportcégeivel dolgoznak és 2.000.000 koronás alaptőkéink mellett több mint 25 millió korona külföldi tőkét szereztünk állandó kommandit tőke alakjában társaságunk üzleti céljaira.

Telepeink és szerves képviseleteink vannak Magyarországon kívül Romániában, Csehországban, Ausztriában, Németországban s így természetesen a világpiac lehetőségeit intenzívebben évenyeshetjük mindenkor a magyar közgazdaság előnyére. Ami a most szóbanforgó ügyleteket illeti, kijelentjük, hogy azok a legteljesebb nyilvánosságot minden tekintetben kibírják. Azok megindításában, létrejövételében semmiféle illegális befolyás nem érvényesült és azok a lekötés időpontjaiban az államra nézve hasznathozó, a köz érdekeit mindenben szemelőtt tartó üzletek voltak. Az üzleteket a lekötést követőleg rögtön a rendes kereskedő gondosságával realizáltuk és teljesen alaptalan azon állítás, hogy az üzleteken azok méreteit, illetve a rendes polgári hasznot meghaladó nyereségre tettünk szert. Nem áll tehát az sem, hogy a 700 vagonos buzaüzletnél 60.000.000 koronát kerestünk, még kevésbé az, hogy a haszonból párt- vagy egyéb célokra egy fillért is adtunk volna. A szóbanforgó buzaüzletnél kilogrammonként 2 korona bruttó nyereséget értünk el, melyből azonban fedezendő: az összes pénzügyi tranzakciók költségei, az szállítással és a lebonyolítással kapcsolatos összes költségek és kiadások, az elkerülhetetlen mankókból előálló károk, a fennmaradó tiszta haszonból elsősorban kielégítendő a külföldi kommandit tőkének biztosított részesedése. Csak az ezek levonása után megmaradó esetleges haszon jut társaságunk birtokába, mely összeg társaságunk alaptőkéivel arányban áll.

Ami az egyik estilap által említett 500 vagonos rozslisz-üzletet illeti, kijelentjük, hogy azt nem az ellátatlanok lisztjéből kaptuk, hanem ellenkezőleg, mi hoztuk az államot azon helyzetbe, hogy a kisebb felhasználhatóságu és sokkal drágább rozsliszet napiáron felül értékesíthette, s az általunk ehelyett szállított búzával az ellátatlanok lisztjét gyarapította. Ezen üzletre is áll az, hogy az elért haszon még csak a normális haszon mértékét sem ütötte meg.

Annak ismétlése mellett, hogy üzleteink kezdeményezésénél, lekötésénél és lebonyolításánál soha semmiféle illegitím befolyás nem érvényesült és annak határozott hangsúlyozása mellett, hogy üzleteink hasznából soha senkit semmiféle címen nem részesítettünk, kijelentjük, hogy szállításainkat bármely hatósággal, vagy a közvélemény vezetésére vagy felvilágosítására hivatott bármely tényezővel szemben bármikor készek vagyunk igazolni. Tisztelettel *Mezőgazdasági Szesztermelési és Kereskedelmi Részvénytársaság*.

Magyar vagonok Bulgáriában. A bolgár vasutak számára 200 fedett teherkocsi és 200 szénzállító kocsit szállítására irtak ki pályázatot és a versenytárgyaláson 12 német, 3 francia, 2 belga, 3 olasz, 2 cseh-szlovák és 1 magyar cég pályázott s *mind között a magyar cég tette a legolcsóbb ajánlatot*.

A Ruggyantaárugyár tőkeemelése. A Magyar Ruggyantaárugyár Rt. most viszi keresztül az április 6-án elhatározott tőkeemelést. Eszerint az alaptőkét új 50.000 darab 200 koronás n. é. részvény kibocsátásával 10 millió koronával fölemelik. Ebből a részvényesek 25.000 darab részvényt kapnak 2:1 arányban 1200 koronáért. Az elővételi jog szeptember 5-től 17-éig gyakorolható.

A Központi Váltóüzlet rt. e hó 5-én tartott rendes közgyűlése megállapította az intézet mérlegét, mely 1.025.973.79 K tiszta nyereséggel zárul. Osztalék fejében részvényenkint 16 K (8%) kerül kifizetésre. A közgyűlés egyben elhatározta az alaptőkének 12 millióra való fel-emelését és a további 8 millió korona névértékű részvény kibocsátására felhatalmazást adott az igazgatóságnak.

A Dr. Just-féle izzólámpa és villamossági gyár rt. Kenéz Béla dr. udvari tanácsos elnöklele alatt tartott közgyűlése az alaptőkét 12½ millió K-val felemelte és felhatalmazta az igazgatóságot, hogy az alaptőkét megfelelő későbbi időpontban további 12½ millió K-val felemelje. Értésülésünk szerint a most kibocsátandó új részvényekből öt régi részvényre egy új részvényt adnak névértékben.

HIREK

A városok és a lakásépítő akció. Az állami kislakásépítő akciót az állam úgy tervezte, hogy annak összegéhez a városok is hozzájáruljanak. A városok azonban — mint *A Pénzvilág* értesül — arra az álláspontra helyezkedtek, hogy *a kislakások építése állami feladat*, mert a kislakásokban menekülteket akarnak elhelyezni. A városok kongresszusa ugyanis a következő feltételeket szabta meg, amelyek mellett az akcióban mégis részt vehetnének:

1. A városok által a lakásépítési célokra felveendő kölcsönök kedvező feltételek mellett való megszerzéséről a kormány gondoskodik. 2. A városok ugyanolyan nagyságu összeggel járulnak a lakásépítési akcióhoz, mint amely nagyságu összeget e célra a városoknak az állam ad. Amennyiben a lakások bérjövendelméből, valamint a kilátásba helyezett forgalmi és fényüzési adókból befolyó összeg a városok által felveendő kölcsön amortizációs részleteit, valamint a lakások fentartási költségeit nem fedezné, úgy a fedezetlen összegről az állam tartozik gondoskodni. 3. Az építendő lakásokhoz a telket és az összes közműveket — amely városokban már tudniillik ilyen berendezések vannak (a telkek határáig) — a városok teljesen díjtalanul bocsátják rendelkezésre. 4. A városok kívánják, hogy a felépítendő lakások azonnal a városok tulajdonába menjenek át, minden telexkönyvi korlátozás nélkül. 5. A lakásépítési akcióhoz a kormány által a városok részére bocsátandó összeg teljesen kamatmentes, vissza nem térítendő állami hozzájárulás legyen. 6. Kizárólag a városok joga az építkezési telkek kijelölése, mely telkek azonban egészséges helyen kell, hogy feküdjenek. 7. Az állam az így létesített épületeket 30 évi adómentességben részesítse. 8. Törvényben biztosítsák a városoknak az a joga, hogy ezen építkezésekhez rendkívüli közmunkát igénybe vehessenek. 9. A kislakásokat a városok építsék, mi-ből kifolyólag a versenytárgyalási hirdetmény kibocsátása s a pályázatok elbírálása miniszteri jóváhagyástól feltételezetten a városok joga legyen. Ha a versenytárgyalás alapján beadott ajánlatok között

